

Review

De rubriek 'Review' wil de lezer informeren over recente publicaties en conferenties met betrekking tot het hoger onderwijs. De redactie zal een selectie maken uit de ontvangen stukken en relevant werk in deze rubriek ter kennis meegeven.

Koning, J. de, A. Gelderblom, D. Kunnen & R. Blanken (2003). *De maatschappelijke betekenis van het hoger onderwijs: een vooronderzoek naar niet-markteffecten*. Den Haag, Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschappen. ISBN 90-5910-071-9. Beleidsgerichte Studies Hoger onderwijs en Wetenschappelijk onderzoek, nr. 96.
<http://www.minocw.nl/bhw/96/>

Een inventarisatie van niet-markteffecten van hoger onderwijs: inkomensverdeling, technologie en innovatie, sociaal kapitaal, integratie van allochtonen, ondernemerschap, gezondheid, criminaliteit, huishoudelijke productie en consumptie-efficiëntie.

Jongbloed, B., C. Salerno & F. Kaiser (2003). *Kosten per student: methodologie, schattingen en internationale vergelijking*. Zoetermeer, Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschappen.

ISBN 90-5910-191-X. Beleidsgerichte Studies Hoger onderwijs en Wetenschappelijk onderzoek, nr. 100. <http://www.minocw.nl/brief2k/2003/doc/55715a.pdf>

Onderzoek naar de ontwikkeling van de kosten per student en naar verschillen in de kosten tussen hbo- en wo-instellingen. Naast inzicht in de Nederlandse onderwijsuitgaven is er ook informatie beschikbaar over de hogeronderwijssystemen van Duitsland, het Verenigd Koninkrijk en Zweden.

Bergan, S. (Ed.) (2003). *Recognition issues in the Bologna Process*. Strasbourg, Council of Europe. ISBN 92-871-5150-4

Dit boek bevat de uitkomsten van het seminar dat gehouden is in Lissabon op 11 en 12 april 2002 en dat deel uitmaakt van het Bologna Proces. Erkenning van kwalificaties (internationale diploma-erkenning en -transparantie) is de belangrijkste stap op weg naar het bouwen van een Europese hogeronderwijsruimte die men in 2010 wil berei-

ken. Ook is er aandacht voor de voorbeeldwerking van het Bologna Proces voor Azië en Afrika, evenals voor GATS.

Steenkamp, F. & E. Blankesteyn (Eds.) (2003). *Keuzegids hoger onderwijs: editie 2003-2004*. Houten, EPN. ISBN 90-11-09000-4

De Keuzegids Hoger Onderwijs biedt feitelijke informatie en kwalitatieve oordelen over opleidingen (hbo en wo). De gids vergelijkt en rangschikt opleidingen op basis van gegevens uit een landelijke enquête onder ruim 35.000 studenten en op basis van de oordelen van commissies van deskundigen uit het Hoger Onderwijs.

Rooijen, D. van, D.R. Jones & S. Adam (2003). *The multinational university*. Amsterdam, EAIE European Association for International Education. ISBN 90-74721-19-2

Sommige internationale universiteiten bewegen zich in de richting van een multinationale of globale universiteit. Enkele ontwikkelingen op het gebied van deze vormen van globalisering worden geschetst in dit boek.

Hoogveld, A.W.M. (2003) *The teacher as designer of competency-based education*. Proefschrift Open Universiteit Nederland, Heerlen. ISBN 90-9016816-8 [http://www.ou.nl/otecresearch/publications/Bert%20Hoogveld/Hoogveld-thesisgedrukte versie.pdf](http://www.ou.nl/otecresearch/publications/Bert%20Hoogveld/Hoogveld-thesisgedrukte%20versie.pdf)

Bij competentiegericht onderwijs nemen studenten meer verantwoordelijkheid voor het eigen leerproces. Leraren die een dergelijk curriculum implementeren, krijgen de rol van leerprocesbegeleider van hun studenten en de rol van instructieontwerper van de abstracte principes van het vernieuwde curriculum. In dit proefschrift wordt er vanuit gegaan dat leraren die ervaring opdoen met een onderwijskundige systeembenadering hun ontwerpproblemen beter kunnen oplossen. Onderzocht is of het trainen van dergelijke docenten in de '4C-ID'-methodologie de ontwerpresultaten kan verbeteren en onder welke condities de methodologie het meest effectief is. De resultaten laten zien dat deze training het beste kan bestaan uit productgerichte, uitgewerkte voorbeelden. De training blijkt effectiever als de leraren in kleine teams ontwerpen.

Verhoef, N. C. (2003). *Implementatie van ICT, een probleem voor docenten? De scholing van hbo-docenten bij de implementatie van een elektronische zelfstudiemodule voor het vak wiskunde*. Enschede, Proefschrift Universiteit Twente. ISBN: 90-365-1938-1 <http://e-learning.surf.nl/e-learning/onderzoek/2010>

Een onderzoek naar implementatieproblemen rondom het gebruik van innovatief elektronisch leermateriaal. Niet de inhoudelijke scholing, maar randvoorwaarden bleken cruciaal voor het implementatieproces. Daarom pleit de auteur voor zogenaamde professionele leer- en werkomgevingen (PLW's) waarin ook opleidingsmanagers een rol spelen.

Bruinsma, M. (2003). *Effectiveness of higher education: factors that determine outcomes of university education*. Proefschrift Rijksuniversiteit Groningen. ISBN 90-367-1956-9.

<http://www.ub.rug.nl/eldoc/dis/science/m.bruinsma/>

Dit proefschrift gaat over effectiviteit van het hoger onderwijs. Er worden vier onder-

zoeksthema's besproken, namelijk: de integratie van de student in het hoger onderwijs, de onderwijsproductiviteit, een aangepaste versie van het expectancy-value-model van motivatie en de studieaanpak, om die factoren te identificeren die de studievoortgang kunnen beïnvloeden.

Het onderzoeksprobleem luidt: 'Welke context, input- en procesfactoren beïnvloeden de effectiviteit in termen van uitkomsten op vier opleidingen van de Rijksuniversiteit Groningen?' De vier studies in dit proefschrift laten directe effecten zien van het gemiddelde eindexamencijfer, de motivatie, het aantal contacturen, de studielast en het ervaren docentgedrag in de cursus.

Ministerie van OCW (2003). *Nota werken in het onderwijs 2004*.

Den Haag, Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap. ISBN 90-5910-430-7.

<http://www.minocw.nl/werkinonderwijs/nota2004/>

Deze nota besteedt aandacht aan ontwikkelingen op het gebied van de werkgelegenheid en de wervingspositie in het onderwijs, de arbeidsvoorwaarden en sociale zekerheid en de professionalisering van het personeelsbeleid. Knelpunten zijn onder andere: de begeleiding van beginnende leraren en het aanstellen van personeel in het kader van functiedifferentiatie.

Gornitzka, Å. (2003). *Science, clients, and the state. A study of scientific knowledge production and use*. Enschede, CHEPS. ISBN 90-365-1996-9. Proefschrift Universiteit Twente.

<http://www.utwente.nl/cheps/documenten/thesisgornitzka.pdf>

Bij dit proefschrift gaat het om de rol die potentiële gebruikers van onderzoek spelen bij de keuze van probleemstellingen. Ook is bekeken hoe wetenschappelijke informatie wordt gebruikt door overheidsorganen, bijvoorbeeld bij ambtelijke besluitvormingsprocessen. De Noorse landbouw- en visserijsectoren leveren de empirische gegevens voor dit onderzoek. Deze twee sectoren hebben organisatiearrangementen die sterke banden hebben tussen wetenschap en openbaar bestuur.

Boer, H.F. de (2003). *Institutionele verandering en professionele autonomie: een empirisch-verklarende studie naar de doorwerking van de wet 'Modernisering Universitaire Bestuursorganisatie' (MUB)*. Enschede, CHEPS. Proefschrift Universiteit Twente.

<http://www.utwente.nl/cheps/documenten/thesisdeboer.pdf>

In 1997 werd door de wetgever een nieuwe bestuursorganisatie opgelegd aan de universiteiten (de MUB). De fundamenten van het universitaire bestuur en beheer werden grondig gewijzigd met als doel de kwaliteit van de primaire processen te verhogen, de bestuurskracht van de universiteiten en de zelfstandigheid als maatschappelijke organisatie te vergroten. In dit proefschrift wordt de effectiviteit van de MUB onderzocht door te bezien in hoeverre de nieuwe regels op de universitaire werkvloer daadwerkelijk worden gebruikt.

Deze rubriek werd verzorgd door Marwine van der Molen (CHEPS, Universiteit Twente). Publicaties kunnen aan de redactie worden voorgelegd ter verschijning in deze rubriek, door te schrijven naar: Marwine van der Molen, CHEPS, Universiteit Twente, Postbus 217, 7500 AE Enschede, e-mail: m.w.vandermolen@utwente.nl, of aan de redactievoorzitter onder vermelding van: TvHO Review.